

Vazba C–C

C–nukleofily:

- Grignardova činidla R–MgX, organolithná činidla R–Li
- acetylidy (zejména Li, Na)
- organomědná činidla R₂CuLi (kupráty)
- enoly/enoláty (a jejich ekvivalenty odvozené od nitro- a kyanosloučenin)
- enaminy
- benzen a jeho deriváty
- kyanid

C–elektrofilny:

- alkyl s odstupující skupinou R–LG (R–Cl, R–Br, R–I, R–OTs, R–OMs, R–OH₂⁺)
- karbonylové sloučeniny (aldehydy, ketony)
- imin a iminium
- deriváty KK (chloridy KK, anhydridy KK, estery KK, amidy KK, výjimečně soli KK)
- epoxidy
- aktivované elektrofilny ve Friedelových-Craftsových reakcích
- CO₂

Pericyklické reakce:

- Dielsova-Alderova reakce (dien + dienofil)
- elektrocyklizace
- sigmatopní přesmyk

Vazba C=C

- eliminace
  - i. **E1**: R–OH se silnou kyselinou (H₂SO₄, H₃PO₄); vzniká více substituovaná dvojná vazba, *E*-konfigurace, kompatibilní jen s jednoduchými substráty
  - ii. **E2**: R–Cl, R–Br, R–I, R–OTs, R–OMs, **R–N⁺R₃**; velká báze (*t*-BuOK) → méně substituovaná dvojná vazba, malá báze (NaOH, NaOMe) → více substituovaná dvojná vazba
  - iii. **syn-eliminace**: sulfoxidy, *N*-oxidy; intramolekulární eliminace, sulfoxid a *N*-oxid jsou *cis* s odštěpeným vodíkem
- Wittigova reakce (aldehyd nebo keton + ylid fosfoniové soli R⁻P⁺Ph₃)

Redukce

- aldehyd/keton → **alkohol** (NaBH₄)
- aldehyd, keton, ester KK, chlorid KK, karboxylová kyselina → **alkohol** (LiAlH₄)
- amid, nitril, imin, azid → **amin** (LiAlH₄, H₂+Pd/C: kromě amidů)
- Weinrebův amid → **aldehyd** (LiAlH₄)
- imin, iminium → **amin** (NaBH₃CN, NaBH(OAc)₃, H₂ + Pd/C) reduktivní aminace
- trojná vazba → **dvojná vazba cis** (H₂ + Lindlar)
- trojná vazba → **dvojná vazba trans** (Na v NH₃)
- trojná, dvojná vazba → **jednoduchá vazba** (H₂ + Pd/C)

Oxidace

- 1° alkohol → **aldehyd** (PCC, CrO₃ + pyridine, Dessovo-Martinovo činidlo = DMP)
- 1° alkohol → **karboxylová kyselina** (CrO₃ + H₂O + H₂SO₄)
- aldehyd → **karboxylová kyselina** (NaClO₂, NaH₂PO₄, 2-methylbut-2-en)
- 2° alkohol → **keton** (PCC, CrO₃ + pyridine, DMP, CrO₃ + H₂O + H₂SO₄)
- keton → **ester** (Baeyerova-Villigerova oxidace, RCO₃H)
- keton → **kyselina** (Baeyerova-Villigerova oxidace a následná hydrolýza esteru)
- alken → **aldehyd/keton** (ozonolýza, OsO₄ + H₂O + NaIO₄)
- sulfid → **sulfoxid** (H₂O₂)
- sulfoxid → **sulfon** (RCO₃H)
- 3° amin → **amin-N-oxid** (RCO₃H)

Přeměny/tvorba funkčních skupin (z oxidací a redukcí jsou zopakovány jen některé reakce; část z uvedených přeměn lze formálně označit jako oxidace nebo redukce)

Retrosyntetický přístup - reakce nezahrnující S_EAr

- **acetal** ⇒ karbonyl + alkohol (2 ROH nebo HO-R-OH) + H⁺
- **aldehyd** ⇒ alkyn (hydroborace)
⇒ Weinrebův amid + LiAlH₄
- **alkohol** ⇒ alken (na méně subst. uhlíku = hydroborace; na více subst. uhlíku = oxymerkurace)
- **amid** ⇒ chlorid/anhydrid/ester KK + amin
⇒ Beckmannův přesmyk
- **amin 1°** ⇒ nitril + H₂ + Pd/C
⇒ azid + H₂ + Pd/C
⇒ subst. ftalimid + NH₂NH₂
- **amin 2°, 3°** ⇒ aldehyd/keton + amin + H⁺ (pH = 4-6); poté redukce reduktivní aminace
- **amoniová sůl 4°** ⇒ 3° amin + R-LG
- **amin-N-oxid** ⇒ 3° amin + MCPBA
- **azid** ⇒ N₃⁻ + R-LG
- **bromid** ⇒ alken (Br na méně subst. uhlíku = HBr + hv; Br na více subst. uhlíku = HBr)
⇒ alkan + Br₂ + hv nebo NBS + hv
⇒ alkohol + PBr₃ (změna konfigurace)
- **bromid 1,2; trans** ⇒ alken + Br₂
- **bromid + alkoxy/hydroxy 1,2; trans** ⇒ alken + Br₂ v ROH/H₂O
- **diol 1,2; cis** ⇒ alken + OsO₄ + H₂O
- **diol 1,2; trans** ⇒ epoxid + OH⁻
- **epoxid** ⇒ alken + RCO₃H
⇒ *trans*-halohydrin + báze
- **enamin** ⇒ karbonyl + 2° amin + H⁺ (pH = 4-6)
- **ester** ⇒ KK + alkohol + H⁺
⇒ chlorid KK + alkohol
⇒ sůl KK + R-LG
⇒ Baeyerova-Villigerova oxidace
⇒ methyl ester: KK + CH₂N₂
- **ether** ⇒ alkoholát + R-LG

- **chlorid** $\Rightarrow$ alken + HCl
 $\Rightarrow$ alkan + Cl₂ + hv
 $\Rightarrow$ alkohol + SOCl₂
- **chlorid KK** $\Rightarrow$ KK + SOCl₂, pyridin (změna konfigurace)
- **imin** $\Rightarrow$ karbonyl + 1° amin + H⁺ (pH = 4-6)
- **isokyanát** $\Rightarrow$ Hofmannův přesmyk, Curtiův přesmyk
- **karboxylová kyselina** $\Rightarrow$ hydrolýza derivátů KK (ester, amid, **nitril**)
 $\Rightarrow$ haloformová reakce
- **keton** $\Rightarrow$ alkyn (oxymerkurace)
 $\Rightarrow$ Weinrebův amid + R-Li/R-MgX
 $\Rightarrow$ KK + R-Li (>2ekv)
 $\Rightarrow$ chlorid KK + R₂CuLi
- **nitril** $\Rightarrow$ CN⁻ + R-LG
- **sulfid** $\Rightarrow$ R-SH nebo R-S⁻ + R-LG
- **sulfonát** $\Rightarrow$ alkohol + TsCl nebo MsCl + pyridin

Retrosyntetický přístup - reakce zahrnující S_EAr

- benzensulfonová kyselina $\Rightarrow$ benzen + SO₃/H₂SO₄
- nitrobenzen $\Rightarrow$ benzen + HNO₃ + H₂SO₄
- anilin $\Rightarrow$ nitrobenzen + H₂ + Pd/C nebo Sn + H⁺
- brombenzen $\Rightarrow$ benzen + Br₂ + FeBr₃
- fenyلكeton $\Rightarrow$ benzen + RCOCl + AlCl₃
- *t*-butylbenzen $\Rightarrow$ *t*-butylchlorid + AlCl₃
- benzendiazonium $\Rightarrow$ anilin + NaNO₂ + H⁺
- azo sloučeniny $\Rightarrow$ ArN₂⁺ + ArH (aktivovaný)

